

FORUMCIV.

**ForumCivs
Idéprogram**

2012-2022

ForumCivs idéprogram 2012-2022

Vår vision är en rättvis och hållbar värld där alla människor har makt att förändra

När människor använder och utvecklar demokratin fördelas de gemensamma resurserna mer rättvist och fattigdomen minskar. Detta sker världen över när människor går samman för att hävda sina rättigheter och ta makten att förändra sina liv.

Därför arbetar ForumCiv för människors organisering och ett starkt civilt samhälle.

Tillämpningsområde

ForumCivs och medlemsorganisationernas arbete vägleds av visionen och värdegrunden. Vidareförmedlingen styrs av avtal med respektive givare.

Beslutad av: ForumCivs medlemsmöte 24 november 2012

Giltighetstid: 2012–2024. Årsmötet 2021 beslutade att ForumCivs idéprogram som löper ur 2022 ska förlängas till och med 2024. Hänvisningarna till andra dokument (se fotnoter) uppdateras löpande.

Ansvarig: ForumCivs styrelse

Publiceras: www.forumciv.org

ForumCiv

organisationer i samverkan för en rättvis och hållbar värld

ForumCiv är en svensk ideell organisation. Våra medlemmar är svenska organisationer som arbetar för en rättvis och hållbar värld. ForumCivs verksamhet kompletterar och förstärker medlemsorganisationernas egen verksamhet. Vårt arbete styrs av stadgar, detta idéprogram och fleråriga verksamhetsplaner som antas av årsmötet.

Syfte

ForumCivs syfte är:

Att stärka marginaliserade¹ människor som organiserar sig och hävdar sina rättigheter, världen över.

Att bilda opinion² för förändringar som bidrar till en rättvis och hållbar värld.

Roller

ForumCiv har fyra roller. Rollerna är beroende av varandra och bidrar till att ge organisationen bredd, kompetens, legitimitet och finansiell grund.

Opinionsbildare: Vi bildar opinion för förändringar som bidrar till en rättvis och hållbar värld

Kapacitetsutvecklare: Vi stärker utvecklingsaktörer i Sverige och världen över.

Biståndsaktör: Vi bedriver utvecklingsprogram tillsammans med organisationer i samarbetsländer.

Bidragsförmedlare: Vi förmedlar och kvalitetssäkrar bidrag till organisationer som bedriver utvecklingsarbete och till organisationer som informerar om globala frågor i Sverige.

ForumCiv och medlemsorganisationerna

ForumCiv ska vara en mötesplats för medlemsorganisationerna för utbyte av erfarenheter och förbättring av arbetsmetoder inom utvecklingsarbetet. ForumCiv ska också vara en plattform för opinionsbildning.

---

¹ Marginalisering kan se olika ut beror på vilket sammanhang individen lever i. Generellt kan sägas att en person marginaliseras när hon stängs ute från inflytande över viktiga samhällsfunktioner som rör kulturellt, socialt och ekonomiskt liv. Det kan också handla om att rättigheter kränks exempelvis rätten till hälsa, utbildning eller bostad.

² Begreppet opinionsbildning är brett – här ryms allt från påverkan genom kontakter och möten med enskilda beslutsfattare till breda kampanjer riktade till allmänheten. För Forum Syd är det särskilt viktigt att *sprida kunskap* om globala frågor och utvecklingsarbete till olika målgrupper i Sverige i syfte att *väcka engagemang* och aktivitet för global rättvisa och hållbar utveckling

ForumCiv och andra aktörer

För partner i samarbetsländer ska ForumCiv erbjuda långsiktigt samarbete och kapacitetsutveckling. Som en del av samarbetet med partner vill vi påverka makthavare i Sverige, EU och på global nivå.

För civilsamhällesorganisationer i Sverige och i andra länder där vi verkar ska ForumCiv vara en mötesplats för att utbyta erfarenheter, förmedla medel och bidra till kapacitetsutveckling.

För bidragsgivare och uppdragsgivare ska ForumCiv vara en legitim civilsammansäktör som genomför utvecklingsinsatser som i sin tur bidrar till varaktig förändring och demokrati.

För den svenska allmänheten och för beslutsfattare³ ska ForumCiv bidra till ökad kunskap om och engagemang för globala utvecklingsfrågor och det civila samhällets utvecklingssamarbete.

ForumCivs vision

En rättvis och hållbar värld där alla människor har makt att förändra.

ForumCivs värdegrund fördjupar vår vision

En rättvis och hållbar värld...

ForumCiv anser att fattigdomen i världen har strukturella orsaker. Det är en fråga om skillnader i makt såväl inom länder som globalt. Att vara drabbad av fattigdom handlar inte enbart om brist på ekonomiska resurser, utan också om att människor förvägras sina mänskliga rättigheter, diskrimineras eller saknar möjlighet att påverka sina egna liv. Att verka för att alla människor ska få sina politiska, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter tillgodosedda är därför en viktig del av kampen mot fattigdom.

För ForumCiv är fattigdomsbekämpning inte bara och inte främst en fråga om tillväxt, utan en fördelningsfråga. Det går inte att utrota fattigdomen om inte världens resurser fördelas mer rättvist, mellan länder, grupper och människor. Global rättvisa innebär att resurser och

---

³ Här avses beslutsfattare som driver den svenska politiken i nationella, regionala och internationella organ.

välfärd fördelas så att de i världen som har det sämst ställt får bättre levnadsvillkor och livssituation. För att detta ska ske krävs att rådande privilegier och maktstrukturer ifrågasätts och förändras. Exempel på detta är att globala regelverk för handel, investeringar och finansflöden måste utformas så att länders möjligheter att föra en politik för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling inte hotas.

Det räcker inte att makt och resurser fördelas mer rättvist, om vi inte samtidigt säkerställer ett hållbart nyttjande av ekosystemen.

Enligt ForumCiv består hållbarhet av följande dimensioner:

Social hållbarhet som omfattar tillgodosedda rättigheter och inflytande över de beslut som berör en.

Ekonomisk hållbarhet som omfattar global ekonomisk rättvisa och människors möjlighet till försörjning.

*Ekologisk hållbarhet*⁴ som omfattar ett hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystemen. Människors rätt till mat, rent vatten, ren energi, naturresurser, ett hållbart boende, utbildning och hälsa vilket ska tillgodoses utan att resursutnyttjandet överskrider jordens kapacitet och äventyrar ekosystemens tjänster till oss människor för kommande generationer.

... där alla människor har makt att förändra

Fungerande demokratiska institutioner, fria, regelbundna val och fria medier är några av grundförutsättningarna för demokrati men inte tillräckligt för att nå visionen om att alla människor ska ha makt att förändra. Faktorer som utbildning, genuskunskap, hälsa, säkerhet och försörjningsmöjligheter påverkar också möjligheten till inflytande. ForumCiv arbetar för *fördjupad* demokrati⁵ vilket innebär att alla människor ska ha reella möjligheter att delta i beslut som rör deras liv. Vi fokuserar på att främja aktivt folkligt deltagande och respekt för mänskliga rättigheter, samt att motverka alla former av diskriminering.

ForumCiv anser att demokrati är en ständigt pågående process som måste hållas levande och utvecklas på olika nivåer i samhället. Vi menar att demokrati leder till minskad fattigdom. När fler människor kan hävda sina rättigheter och vara med och fatta beslut som rör deras liv, anser vi att de beslut som fattas blir bättre för fler och leder till att resurser fördelas mer rättvist.

---

⁴ Forum Syds syn på hållbarhet utvecklas i *Ställningstaganden kring miljö/klimat*

⁵ Forum Syds syn på demokrati utvecklas i skriften *Förverkliga demokrati och skapa rättvisa*

ForumCiv arbetar för ett jämställt samhälle⁶ där alla människor kan göra fria val och få sina rättigheter tillgodosedda oavsett könstillhörighet. Vi lever i en värld där kvinnor som grupp är underordnade män som grupp och detta får långtgående konsekvenser för kvinnors och mäns roller, resurser och handlingsutrymme. ForumCiv anser att kön är en av de viktigaste orsakerna till skillnader i makt. Maktstrukturer baserade på kön återfinns i alla samhällen och på alla nivåer och att utmana dem är därför en nyckelfråga i arbetet för en rättvis värld.

Det pluralistiska civilsamhället⁷ ger utrymme för människor att ta makt att förändra

ForumCiv är en del av det globala civila samhället⁸. Vi är övertygade om att framväxten av nya folkrörelser i ordets vidaste mening har en nyckelroll i det förändringsarbete som måste ske globalt för att världens utveckling ska gå i riktning mot vår vision. Det civila samhället är en bred och komplex arena av grupperingar med olika inriktning, storlek och intressen. Att det civila samhället är pluralistiskt har ett värde i sig bland annat genom att olika grupper i samhället kommer till tals och kan påverka den politiska dagordningen.

Civilsamhället kan ge utrymme för människor att ta makt att förändra sina liv och påverka samhällsutvecklingen på lokal, regional, nationell och global nivå. Aktörer i civila samhället kan granska makthavare och fungera som en kanal för folkligt deltagande i det offentliga samtalet. För att göra detta måste dessa aktörer vara bärare av demokratiska värderingar, samt vara legitima och representativa.

Starka partnerskap bygger demokrati världen över. Svenska organisationer har en lång tradition av kontakter med grupper i det civila samhället världen över. Ur detta folkrörelsesamarbete har Sveriges utvecklingssamarbete vuxit fram. I dag är det många aktörer som ser vikten av att stärka det civila samhället för att bekämpa fattigdomen och öka demokratin. Trots detta spelar de svenska organisationerna en särskild roll för att utvecklingssamarbetet just ska bli ett *samarbete*. Organisationer delar en gemensam värdegrund och kan, trots olika förutsättningar mötas som partner. Samarbetet inom det civila samhället handlar också om mer än de gemensamma utvecklingsprojekten. I samarbetet ryms utbyte av idéer och erfarenheter och en gemensam strävan att påverka politiken i riktning mot en mer rättvis och hållbar värld. De svenska organisationerna kan ge utrymme för röster från rörelser i samarbetsländer, som ofta har sämre förutsättningar än vi har att göra sig hörda i internationella sammanhang.

Organisationer berikar svensk debatt om utvecklingens drivkrafter. De svenska organisationerna som är engagerade i utvecklingssamarbete och globala frågor representerar

---

⁶ ForumCivs syn på genusfrågor utvecklas i skriften *Gör kön till en fråga om makt*

⁷ ForumCivs definition av det civila samhället är grupper där människor samarbetar för ett icke-vinstdrivande mål vid sidan av myndigheter, politiska partier, enskilda hushåll och näringsliv. Det civila samhället är organiserat på lokal, regional och global nivå. Det civila samhället består av folkrörelser, nätverk, stiftelser, institut, löst organiserade grupper etc.

⁸ ForumCivs syn på det civila samhället utvecklas i *Policy för det civila samhällets roll i en demokratisk utveckling*

en mångfald av idéer och inriktningar. Dessa bidrar till en mångsidig diskussion i Sverige om utvecklingens drivkrafter. Organisationerna ger möjlighet för människor att lära sig mer, engagera sig och arbeta aktivt för en hållbar och rättvis värld. Förutsättningarna för att Sverige ska bedriva en kraftfull politik för global utveckling ökar med stöd av en kunnig och engagerad befolkning.

Så här omsätter ForumCiv värdegrunden i praktiken

Vi arbetar för varaktig förändring

Vi ser att en grundlig analys av omvärlden, de problem man vill åtgärda och de förutsättningar som finns, lägger grunden för ett strategiskt förändringsarbete.

De berörda deltar i analyserna. En viktig princip är att de människor som själva berörs av en utvecklingsinsats ska vara de som formulerar såväl problem som lösningar. Det innebär att vårt utvecklingssamarbete ska utgå från analyser som görs lokalt med inflytande och direkt deltagande av berörda grupper och individer. Planering, genomförande och uppföljning av insatser ska ske med de som är berörda. I våra insatser bevakar vi alltid kvinnors möjlighet att arbeta aktivt och företräda sina intressen. Det innebär också att ForumCiv anser att underifrånperspektivet både är en viktig rättvisefråga och ett sätt att stärka hållbarheten i de förändringar som uppnås.

Helhetsperspektiv på utveckling. Analyser av omvärlden och dess problem och möjligheter ska också ta hänsyn till faktorer som har särskild betydelse för utvecklingen, exempelvis förekomsten av konflikter och våld⁹, miljö- och klimatrisker¹⁰, problematik med alkohol och andra droger samt hiv¹¹- och hälsosituationen.

Vi bekämpar diskriminering. I vårt arbete bekämpar vi diskriminering i olika former och utmanar orättvisa maktstrukturer. För ForumCiv är det viktigt att vara medveten om och ta hänsyn till att olika maktstrukturer existerar samtidigt och påverkar varandra. Marginalisering och fattigdom tar sig olika uttryck för olika grupper och individer i en och samma kontext. Det gäller exempelvis diskriminering på grund av kön, klass, etnicitet, funktionsnedsättning, ålder¹², sexuell läggning och hiv-status¹³. För att försäkra sig om att inte befästa orättvisa maktrelationer behöver alla utvecklingsinsatser ta hänsyn till detta.

Vi påverkar orättvisa strukturer

ForumCiv påverkar den svenska politiken på olika nivåer för att främja global rättvisa och en hållbar värld. Vi informerar och sprider kunskap i det svenska samhället om utvecklingens drivkrafter och behovet av en förändrad politik, ökat globalt engagemang och livsstilsförändringar för att uppnå en mer rättvis fördelning av jordens resurser.

---

⁹ ForumCivs syn på konflikt utvecklas i skriften *Bygg demokrati mitt i konflikten*

¹⁰ ForumCivs syn på miljö utvecklas i skriften *Gör miljön till en mänsklig rättighet*

¹¹ ForumCivs syn på hiv utvecklas i skriften *Gör hiv till en rättighetsfråga*

¹² ForumCivs syn på ungas inflytande utvecklas i skriften *Minska fattigdomen med ungas inflytande*

¹³ ForumCivs syn på hiv/aids utvecklas i skriften *Gör hiv till en rättighetsfråga*

Tillsammans med andra globala nätverk och organisationer verkar vi för demokratisering och större öppenhet hos globala institutioner.

Vi arbetar rättighetsbaserat (RBA)

Ett rättighetsbaserat arbete innebär att utmana diskriminerande normer och maktstrukturer som hindrar människor från att ha inflytande över samhällsutvecklingen och bestämma över sitt eget liv. Ett rättighetsbaserat arbete bidrar till att åstadkomma varaktiga strukturella förändringar i samhället. ForumCiv sätter fokus på statens ansvar att garantera medborgarnas mänskliga rättigheter. Att arbeta rättighetsbaserat innebär att aktivt verka för icke-diskriminering, aktivt folkligt deltagande och rättighetsfokus.¹⁴

Icke-diskriminering. Vi anser att det är av största vikt att bekämpa diskriminering, utmana orättvisa maktstrukturer och verka för att fler människor som lever i fattigdom deltar i beslut som är viktiga för dem. Arbetet mot icke-diskriminering kan ske genom att påverka attityder, beteenden, sedvänjor och traditioner, inom organisationer eller på samhällsnivå.

Aktivt folkligt deltagande. Vi stärker marginaliserade människors organisering för att kräva rättigheter, skapa utrymme för ökat folkligt deltagande och för att formulera politiska förslag. När människor går samman för att förändra sin situation fördjupas demokratin.

Rättighetsfokus. För ForumCiv är det viktigt att påverka och övervaka politiska strukturer, lagar, beslut och genomförande så att makthavare tar sitt ansvar för att uppfylla människors rättigheter. Vi arbetar också för att människor i större utsträckning ska få kännedom om sina rättigheter och kunna utkräva dem.

Vi bygger civilsamhällets kapacitet

ForumCiv anser att civilsamhällets organisationer har en central roll att spela i arbetet för en rättvis och hållbar värld, därför arbetar vi för att stärka deras kapacitet. För ForumCiv är det särskilt viktigt att främja marginaliserade gruppers möjlighet till organisering och att stärka demokratiska krafter inom det civila samhället. Tre funktioner ser vi som särskilt viktiga för att civila samhället ska bidra till demokratisering och utveckling:

Att påverka och övervaka att staten tar sitt ansvar att uppfylla individers rättigheter.

Att stödja organisering och ge utrymme för folkligt deltagande, bland annat för att föra upp frågor på den politiska dagordningen.

---

¹⁴ FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter och FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är grunden för Forum Syds arbete för rättigheter.

Att vara en arena där människor tränar sig i demokratiskt beslutsfattande och ansvarsutkrävande.

Samarbete mellan olika aktörer inom det civila samhället ökar genomslagskraften och ger en bredare bas. ForumCiv stödjer därför samverkan mellan olika delar av det civila samhället på lokal, nationell och internationell nivå. **Vi utvecklar partnerskap¹⁵ med aktörer i samarbetsländer.** Vi utvecklar partnerskap med aktörer i utvecklingsländer och i Östeuropa. ForumCiv strävar efter ett så jämbördigt samarbete som möjligt. Partnerskapet kännetecknas av ömsesidigt ansvarstagande och förutsätter att det finns en gemensam värdegrund och gemensamma intressen. Att vara en partner snarare än bara en finansiär är centralt för ForumCiv och vi är övertygade om att partnerskap med utrymme för dialog och ömsesidigt lärande ökar möjligheterna att nå vår vision.

Vi arbetar för ett effektivare utvecklingssamarbete. De åtta så kallade Istanbulprinciperna¹⁶ är vägledande i vårt arbete. Principerna handlar om hur civilsamhället bör förhålla sig för att vara en effektiv utvecklingsaktör och är framtagna i samarbete mellan organisationer i civilsamhället världen över. Utöver dessa principer har organisationer i det svenska civila samhället kommit överens om att, i sin roll som givare, i så hög grad som möjligt:

Anpassa utvecklingssamarbetet till mottagarorganisationens strategier och administrativa system.

Att söka stödja långsiktigt men flexibelt.

Att vara transparenta och värna ett ömsesidigt ansvarstagande.

ForumCivs idéprogram 2012-2022 är ett styrande visionsdokument som tagits fram gemensamt av styrelsen och medlemsorganisationerna. Idéprogrammet tar upp den gemensamma värdegrunden för ForumCiv och medlemsorganisationerna på en övergripande nivå. I den första delen beskrivs ForumCivs vision och värdegrund samt syfte, roller och intressenter. I den andra delen beskrivs hur ForumCiv omsätter visionen och värdegrunden i praktiken.

---

¹⁵ ForumCivs syn på partnerskap utvecklas i *Forum Syd's policy för partnerskap* antagen av årsmötet 2009

¹⁶ De åtta Istanbulprinciperna som antogs i september 2010 är: 1. Respect and promote human rights and social justice 2. Embody gender equality and equity while promoting women and girl's rights. 3. Focus on people's empowerment, democratic ownership and participation. 4. Promote Environmental Sustainability 5. Practice transparency and accountability 6. Pursue equitable partnership and solidarity 7. Create and share knowledge and commit to mutual learning. 8 Commit to realizing positive sustainable change.